

PM 2008:114 RVII (Dnr 325-795/2008)

Förslag på uppgifter för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalt ekonomiskt bistånd

Remiss från socialstyrelsen

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Ulf KristerSSon anför följande.

Ärendet

Socialstyrelsen har för yttrande sänt ut "Förslag på uppgifter för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalt ekonomiskt bistånd". Staden har delvis genom stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen svarat genom en enkät, bilaga 1-2.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen.

Stadsledningskontoret ser positivt på Socialstyrelsens förslag om att införa nationell statistik över varför människor har ekonomiskt bistånd och till vad biståndet betalas ut. Framförallt är det viktigt att införa en nationell kodning för att kunna bedöma effekter för kommunerna av strukturella samhällsförändringar, t ex förändringar i ersättningssystemen från arbetslöshetskassa och försäkringskassa. Ett nationellt system innebär också att kommuner ska kunna jämföra sig med varandra. Det finns dock enligt stadsledningskontoret stora brister i förslaget.

Socialtjänstförvaltningen välkomnar i sak Socialstyrelsens initiativ till att införa nationell statistik över försörjningshinder och ändamål, men den sammanfattade bedömningen är att Stockholms stad inte kan ställa sig bakom Socialstyrelsens förslag av ett antal olika skäl.

Mina synpunkter

Socialstyrelsens initiativ till att införa nationell statistik över orsaker till varför människor är i behov av försörjningsstöd och för vilka ändamål stödet betalas ut är bra. Det öppnar för möjligheter att jämföra resultat från landets alla kommuner och gör det möjligt att identifiera och bedöma strukturella samhällsförändringar samt vilka insatser den enskilde är i behov av. Samtidigt delar jag både stadsledningskontorets och socialtjänstförvaltningens bedömningar att förslaget inte är tillräckligt väl genomarbetat och att det har vissa brister vad gäller till exempel

definitioner som kan skilja från kommun till kommun. Dessutom saknar jag en analys som ställer systemets kostnader i relation till dess reella värde.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och åberopas vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 7 maj 2008

ULF KRISTERSSON

Bilagor

1. Svar på Socialstyrelsens enkät
2. Frågor
3. Förslag till vägledning för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd
4. Förslag på struktur för registrering av försörjningshinder
5. Förslag på uppgifter för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. som svar på remissen åberopas i huvudsak denna promemoria
2. därutöver anføres följande:

Det finns några relevanta syften med en nationell kodning av orsakerna till ekonomiskt bistånd, som att kunna utläsa effekter av strukturella förändringar i samhället samt göra jämförelser mellan kommuner.

Men som stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen påpekar är bristerna så stora i det nu föreliggande förslaget att det inte går att godta. Det gäller bland annat hur kostnaderna för barn ska redovisas och oklarheter om syftet med statistiken.

Det framgår av ärendet att Socialstyrelsen föreslår att en utrikes född person som deltar i ett introduktionsprogram inte ska bli föremål för registrering. Den uppfattningen delar vi. Socialstyrelsen samlar redan i dag in de uppgifter man anser är nödvändiga i detta avseende, och kan vid behov urskilja och redovisa denna grupp separat. De kommer även att komplettera statistiken så att det går att urskilja vilka som har ekonomiskt bistånd respektive introduktionsersättning under introduktionsprogrammet. Vi vänder oss därför emot stadsledningskontorets synpunkt, som är att dessa personer ska registreras även i den nya statistiken för ekonomiskt bistånd. Kommunerna bör dock få ta del av Socialstyrelsens statistik för att kunna göra egna jämförelser.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Malte Sigemalm, Abdo Goriya och Kersti Py Börjeson* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Socialstyrelsen har för yttrande sänt ut ”Förslag på uppgifter för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd”. Staden har delvis genom stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen svarat genom en enkät, bilaga 1-2.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstförvaltningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse. Detaljerade synpunkter på enkäten redovisas i Bilaga 1.

Stadsledningskontoret ser positivt på Socialstyrelsens förslag om att införa nationell statistik över varför människor har ekonomiskt bistånd och till vad biståndet betalas ut. Framförallt är det viktigt att införa en nationell kodning för att kunna bedöma effekter för kommunerna av strukturella samhällsförändringar, t ex förändringar i ersättningssystemen från arbetslöshetskassa och försäkringskassa. Ett nationellt system innebär också att kommuner ska kunna jämföra sig med varandra. Det finns dock enligt stadsledningskontoret stora brister i förslaget.

Stockholms stad definierar ”försörjningshinder” som ”Vad är det som hindrar den sökande från att försörja sig själv?” Utifrån detta görs en bedömning av vilka insatser den sökande behöver för att öka sina möjligheter att bli självförsörjande. Exempelvis innebär det att Stockholms stad bedömer att studier inte är en orsak till att få ekonomiskt bistånd. I den mån en sökande godtas att studera med försörjningsstöd är det en insats som ska leda till egen försörjning. Stadsledningskontoret anser därför att begreppet försörjningshinder inte är tillräckligt definierat i förslaget. Vissa av de försörjningshinder som Socialstyrelsen föreslår kan enligt stadens synsätt inte betraktas som något som hindrar den sökande från att försörja sig själv vilket leder till begreppsförvirring.

Socialstyrelsen föreslår att en utrikes född person som deltar i ett introduktionsprogram inte bli föremål för registrering. Denna grupp är viktig att kunna följa av flera skäl både om individen har ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning. Vad som räknas som introduktionsprogram kan skilja från kommun till kommun. Dessutom kan det vara svårt att avgöra när introduktionen ska betraktas som avslutad. Socialstyrelsen menar att de redan i dag samlar in dessa uppgifter och därmed vid behov kan urskilja och redovisa denna grupp separat. Stadsledningskontoret anser dock att det är viktigt att på ett enkelt sätt kunna följa utvecklingen inom detta område och göra egna jämförelser utifrån den nationella statistiken oavsett om flyktingen får introduktionsersättning eller ekonomiskt bistånd.

Stadsledningskontoret menar att de uppgifter som efterfrågas är för detaljerade. Efter den statistiska bearbetningen har dessa detaljvärden inte någon betydelse för att spegla verkligheten. Staden har tjugo års erfarenhet av statistik för ekonomiskt bistånd och ur statistisk synpunkt bedöms det inte finnas behov av en sådan detaljrikedom med hänsyn till att det ju endast är ett värde som redovisas i slutänden. Dessutom är uppgifterna om kostnader som efterfrågas på individnivå för vissa ändamål inkonsekventa eftersom ekonomiskt bistånd utreds och beslutas på hushållsnivå där även kostnader för barn räknas in. Hur kostnader för barnen ska redovisas är också oklart i förslaget.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget innebär väsentliga kostnader för anpassning av stadens verksamhetssystem och för bearbetning av stadens alla befintliga tidsserier och

diagram årsvis och månadsvis. Enligt beräkningar skulle detta förslag innebära kostnader för förändring av IT-system och tekniska lösningar på mellan 1 till 2 mnkr. Därtill kostar utbildning av cirka 500 användare 0,3 mnkr. Kostnaderna för att anpassa övriga interna processer går inte i dagsläget att uppskatta. Detta är kostnader som staden inte får någon ersättning för, vilket vore rimligt då nya krav för nationell statistik införs. Vidare ifrågasätter stadsledningskontoret om dessa kostnader står i relation till den nytta som den nationella statistiken skulle utgöra.

Syftet med en nationell statistik över ekonomiskt bistånd är att identifiera strukturella samhällsförändringar och vilka insatser den enskilde är i behov av. Ett nationellt "orsakskodsystem" är enligt stadsledningskontoret inte i sig nog. Den nationella statistiken ska också kunna användas som ett analysverktyg för att ge svar på varför en person är i behov av ekonomiskt bistånd under lång tid vilket inte förslaget lever upp till. Det är viktigt att bygga in ett synsätt som ser till den enskildes behov av insatser och andra åtgärder som ska leda till egen försörjning. Stadsledningskontoret anser att förslaget i vissa delar är alltför styrande och kan komma att påverka kommunens verksamhet avseende ekonomiskt bistånd. Sammanfattningsvis är att det är av stort intresse att utveckla den nationella statistiken men att det som efterfrågas inte får vara alltför detaljerat och därmed kostnadsineffektivt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att överlämna och återropa detta tjänsteutlåtande som svar på remissen tillsammans med bifogad bilaga som svar på Socialstyrelsens enkät.

Socialtjänstförvaltningen

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse. Detaljerade synpunkter på enkäten redovisas i Bilaga 1.

Socialtjänstförvaltningen har i samråd med Stockholms stads utrednings- och statistikkontor (USK) och IT-avdelningen inom Stadsledningskontoret besvarat den enkät Socialstyrelsen har sänt ut gällande "Förslag på uppgifter för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalt ekonomiskt bistånd", dnr 63-4592/2007.

Stockholms stad har tjugo års erfarenhet av att registrera och bearbeta uppgifter om försörjningshinder och ändamål för uppföljning och planering, och staden har i riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd beslutat om vilka utgångspunkter och principer som ska gälla för arbetet.

Förvaltningen välkomnar i sak Socialstyrelsens initiativ till att införa nationell statistik över försörjningshinder och ändamål, men den sammanfattade bedömningen är att Stockholms stad inte kan ställa sig bakom Socialstyrelsens förslag av följande skäl:

- Förslagets konstruktion medför oklarhet om syftet med den nationella statistiken och om den kommer att medföra ett kommunalt värde.
- Begreppet "försörjningshinder" bedöms inte vara tillräckligt genomtänkt och tydligt definierat.
- De uppgifter som efterfrågas bedöms i vissa delar vara för detaljerade. Efter den statistiska bearbetningen har dessa detaljvärden inte har någon betydelse för att spegla verkligheten.
- Uppgifterna om kostnader som efterfrågas på individnivå gällande vissa ändamål bedöms vara ologiska. Ekonomiskt bistånd utreds och beslutas på hushållsnivå där även kostnader för barn räknas in. Hur dessa ska redovisat är oklart i förslaget.
- Vissa av de försörjningshinder som föreslås kan enligt stadens synsätt inte betraktas som något som hindrar den sökande från att försörja sig själv och kan dessutom leda till begreppsförvirring.
- Förslaget kan i vissa delar anses vara alltför styrande för kommunens verksamhet utifrån de försörjningshinder och den vägledning som föreslås.

- Förslaget bedöms innebära väsentliga kostnader för anpassning av stadens verksamhetssystem och för bearbetning av stadens alla befintliga tidsserier och diagram årsvis och månadsvis.

Stadsledningskontorets och Socialtjänstförvaltningens svar på Socialstyrelsens enkät

Frågor

1. Har vi genom koderna täckt in de vanligaste försörjningshindren, dvs. de situationer som är mest intressanta att kunna urskilja?

Nej, inte tillfredställande. Om ny nationell statistik ska införas är det viktigt att vara klar över syftet med den nationella statistiken och att den medför ett kommunalt värde genom att identifiera strukturella samhällsförändringar och identifiera vilka behov av insatser den enskilde behöver.

Ett nationellt "orsakskodsystem" är inte i sig nog. Det är viktigt att bygga in ett synsätt som ser till den enskildes behov av insatser och rehabilitering och som inbjuder till att se individens förtjänster och hur dessa ska stärkas. Ur metodsynpunkt är det viktigt att tydligt definiera begreppet "försörjningshinder" så att det inte förväxlas med motiv till att bevilja bistånd. När det gäller begreppet "försörjningshinder" tillämpar Stockholms stad i detta sammanhang frågeställningen "Vad är det som hindrar den sökande från att försörja sig själv? Utifrån detta görs en bedömning av vilka insatser den sökande behöver för att öka sina möjligheter att bli självförsörjande. Detta innebär i princip att i Stockholms stad anses inte studier vara ett *hinder* för försörjning, utan i den mån en sökande godtas studera med försörjningsstöd är det en *insats* som ska leda till självförsörjning. I dessa fall är det grundläggande hindret vanligtvis arbetslöshet. Förslaget med "studerandekoder" leder enligt stadens synsätt till feltänk. Det nationella systemet ska inte vara alltför detaljerat utan bör fånga upp avgörande orsaker som hindrar självförsörjning, såsom arbetslöshet, sjukdom, sociala problem, saknar barnomsorg osv. Under ett nationellt system måste det dock finnas stort utrymme för kommunerna att registrera de lokala uppgifter som respektive kommun anser vara viktiga.

Förslaget som presenteras bedöms vara alltför detaljerat. Utifrån stadens tjugo år långa erfarenhet av statistik gällande försörjningshinder bedöms de flesta underrubriker som finns när det gäller "väntar på" vara oväsentliga. Ur statistisk synpunkt bedöms det inte finnas behov av en sådan detaljrikedom med hänsyn till att det ju endast är ett värde som redovisas i slutändan. Efter den statistiska bearbetningen, som i sig medför en utslätning, görs bedömningen att dessa värden inte har någon betydelse för att spegla verkligheten.

Om nej, ange vilken/vilka försörjningshinder som saknas alternativt borde utgå:

SAKNAS: Personer med låg ålderspension, finns i ett övergångsskede - täcks ej in under SoS koder.

SAKNAS: Personer som sökt och väntar saknar barnomsorg finns - täcks ej in under SoS koder.

UTGÅ: Studerande – se ovan.

UTGÅ: "För närvarande ej till arbetsmarknadens förfogande". Enligt förslagets konstruktion riskerar detta försörjningshinder att bli en övrig diversegrupp där enskilda med stora sociala problem ska samsas med de som t.ex. "väntar på barnomsorg" och andra. Ur rehabiliteringssynpunkt bedöms det vara angeläget att kunna urskilja gruppen med diffusa och komplexa sociala eller medicinska problem, vilket ofta är en grupp med långtidsberoende av försörjningsstöd. Det finns också frågetecken till titeln på denna grupp då den kan leda till begreppsförvirring eftersom det finns en nära koppling mellan rätten till bistånd och att stå till arbetsmarknadens förfogande. Om SoS anser att försörjningshindret inte kan beskrivas för vad det är, försörjningshinder av sociala eller medicinska skäl, så föreslås alternativen "saknar arbetsförmåga" eller "ej arbetsför"

UTGÅ: Föräldraledig

Begreppet föräldraledig kan också leda till begreppsförvirring. Föräldraledighetslagen reglerar förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare och har inget att göra med

kommunens ekonomiska bistånd. Ur kommunens perspektiv handlar det snarast om "otillräcklig föräldrapenning" (i avvaktan barnomsorgsplats).

UTGÅ: Den höga detaljeringsgraden på redovisningen av "Väntar på ersättning". 7 olika typer av ersättningar/lön mm innebär 7 nya försörjningshinder i staden. En ganska omfattande anpassning av stadens verksamhetssystem skulle bli sannolikt bli nödvändig för att kunna hantera dessa uppgifter.

Efter revideringar utifrån stadens erfarenheter, som redovisas redovisad ovan, har staden dem nu grupperade i tre kategorier: väntar lön, väntar ersättning från FK eller väntar ersättning från AF (A-kassa/Alfa).

2. Anser ni att det även bör finnas en möjlighet att registrera uppgifter om hel-/deltid för en person under respektive försörjningshinder? (dvs. att en person t.ex. kan vara sjukskriven på deltid och samtidigt vara arbetslös på deltid vid ett och samma tillfälle)

Nej. Detaljeringsgraden i den föreslagna kodningen är redan för hög för ett nationellt system. I perspektiv av vad som kommer att kunna redovisas i ett årsperspektiv är det helt omotiverat. (Det kommer att bli personens vanligaste försörjningshinder av 12 möjliga under året som syns). Om enskilda kommuner har intresse av dessa uppgifter på lokal nivå bör det nationella systemet dock medge att det finns utrymme för kommunerna att registrera de lokala uppgifter som respektive kommun anser vara viktiga.

3. Har vi fått med de viktigaste ändamålen när det gäller ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt?

Nej. Den viktigaste synpunkten är dock att statistik efterfrågas på individnivå gällande vissa ändamål, dvs. kostnaderna ska delas upp på de båda vuxna i hushållet, vilket bedöms innebära stora systemproblem för staden. De uppgifter man får fram bedöms dessutom vara totalt ointressanta i sammanhanget eftersom ekonomiskt bistånd utreds och beviljas på hushållsnivå. Många gånger avser dessutom kostnaderna för t.ex. läkarvård och medicin ett barn som ingår i hushållet och hur dessa kostnader ska redovisas är oklart. I övrigt har staden inget problem att redovisa de föreslagna ändamålen under förutsättning att redovisningen ska ske *per hushåll*.

Om nej, ange vilken/vilka ändamål som saknas alternativt borde utgå:

SAKNAS: Logikostnader. Stadens kostnader för logi (boende på hotell/vandrarhem mm) är efter försörjningsstöd den största kostnaden och utgör drygt 20 % av det övriga ekonomiska biståndet, dvs. livsföring i övrigt. Staden anser att denna kostnad, vore intressant att jämföra på nationell nivå.

UTGÅ: Umgängesresor är en mycket liten post, 0,4 % av övrigt ekonomiskt bistånd eller 0,04 % av det totala ekonomiskt bistånd som beviljades 2007, liksom Rekreation, 0,4 % av övrigt ekonomiskt bistånd

4. Är de förklaringar som framgår av vägledningen (bilaga 2) tillräckligt tydliga?

Definition av vad som menas med försörjningshinder är inte tillräckligt tydlig. I vissa delar kan vägledningen anses vara alltför styrande för kommunens verksamhet.

5. Respektive kommun registrerar uppgifter löpande under året för biståndsmottagarna. Bör de uppgifter kommunen sedan lämnar som underlag till den officiella statistiken vara uppdelade per månad eller bör uppgifterna sammanställas för respektive biståndsmottagare och avse ett helt år?

Nu är det en årssammanställning som levereras, så befintlig programmering är nu för året, men måste ändå förändras. Det bedöms vara enklare för kommunen att programmera fram en månad till SoS än programmeringen för ett år (med alla de val och regler det innebär), då får SoS göra jobbet. Det är dock besvärligare för kommunen att upprätta rutiner för att distribuera 12 ggr per år.

6. Hur ofta skulle det vara möjligt för kommunen att lämna in uppgifter till den officiella statistiken? En gång per år, varje kvartal eller månadsvis?

Års- eller månadsvis. Kvartal är definitivt inget alternativ. Det räcker med att kommunen har månadsdata och årsdata.

7. Vad uppskattar ni kostnaderna till för er kommun för att anpassa IT-systemet så att ni kan lämna efterfrågade uppgifter enligt förslaget?

IT-system, tekniska lösningar: Stockholms stads Paraplysystem är ett integrerat verksamhetssystem som har många beroenden till kringssystem och filleveranser. Systemet är byggt med en flödeslogik som följer ärendeprocessen i verksamheten från inregistrering till avslut. Ändringar i logiken kring utbetalning av ekonomiskt bistånd/introduktionsersättning är ett mycket omfattande arbete både vad gäller utveckling av kod men inte minst i testavseende. Om förändringar sker endast vad gäller tillägg eller ändringar av värden med bibehållen logik bedöms kostnaden vad gäller Paraplysystemet inte innebära någon väsentlig extra utgift, förutom ordinarie förvaltningskostnad. De kostnader som uppstår i detta sammanhang är kostnader för anpassning av filer som levereras från Paraplysystemet samt för utbildning.

En kostnad för ändring av logiken i systemet, exempelvis om krav på redovisning av kostnader på individnivå måste införas, är svår att uppskatta men sannolikt hamnar den mellan 1 - 2 milj kr.

Utbildning av personal: Staden har ca 450-500 handläggare och övriga berörda av ekonomiskt bistånd. Stadens erfarenhet är att det krävs omfattande utbildningsinsatser för att uppnå en enhetlig registrering av försörjningshinder och ändamål. Kostnaden för en sådan utbildningsinsats kan uppskattas till 250-300 tkr.

Interna processer och rutiner: Dessa kostnader är inte möjliga att uppskatta, men med hänsyn till verksamhetssystemets många beroenden till kringssystem och många filleveranser innebär förändringar som kräver ändring av logiken i systemet att innebära väsentliga kostnader, se ovan. Interna processer och rutiner:

- Förändringar i alla program som tar ut data ur paraplysystemet, års och månadsvis. + stadens inläsningsprogram till SAS.
- Förändringar i redovisningen av data och därmed programmen till tabellerna för månadsuppgifter samt årsuppgifter.
- Utgifter för bearbetning av alla tidsserier och diagram årsvis och månadsvis.
- Förändringar i program till stadens fördelningsnycklar.
- Förändringar (planering och programmering) av applikationen för ekonomiskt bistånd på intranätet.
- Programförändringar för LIS – stadens system för bl a Nyckeltal – Indikatorer

Övriga synpunkter på föreslagen modell och vägledning (bilaga 2-3).

Socialstyrelsens initiativ till att införa nationell statistik över försörjningshinder och ändamål med biståndet välkomnas i sak. Stockholms stad har tjugo års erfarenhet av att registrera och bearbeta uppgifter om försörjningshinder och ändamål för uppföljning och planering. Staden har dessutom beslutat om vilka utgångspunkter och principer som ska gälla för arbetet med ekonomiskt bistånd. Utifrån detta är den sammanfattade bedömningen att Stockholms stad inte kan ställa sig bakom det presenterade förslaget av följande skäl:

- Förslagets konstruktion medför oklarhet om syftet med den nationella statistiken och om den kommer att medföra ett kommunalt värde.
- Begreppet ”försörjningshinder” bedöms inte vara tillräckligt genomtänkt och tydligt definierat.
- De uppgifter som efterfrågas bedöms i vissa delar vara för detaljerade. Efter den statistiska bearbetningen har dessa detaljvärden inte har någon betydelse för att spegla verkligheten.

- Uppgifterna om kostnader som efterfrågas på individnivå gällande vissa ändamål bedöms vara ologiska. Ekonomiskt bistånd utreds och beslutas på hushållsnivå där även kostnader för barn räknas in. Hur dessa ska redovisat är oklart i förslaget.
- Vissa av de försörjningshinder som föreslås kan enligt stadens synsätt inte betraktas som något som hindrar den sökande från att försörja sig själv och kan dessutom leda till begreppsförvirring.
- Förslaget kan i vissa delar anses vara alltför styrande för kommunens verksamhet utifrån de försörjningshinder som föreslås.
- Förslaget bedöms innebära väsentliga kostnader för anpassning av stadens verksamhetssystem och för bearbetning av stadens alla befintliga tidsserier och diagram årsvis och månadsvis.

Frågor

1. Har vi genom koderna täckt in de vanligaste försörjningshindren, dvs. de situationer som är mest intressanta att kunna urskilja?

Om nej, ange vilken/vilka försörjningshinder som saknas alternativt borde utgå:

2. Anser ni att det även bör finnas en möjlighet att registrera uppgifter om hel-/deltid för en person under respektive försörjningshinder? (dvs. att en person t.ex. kan vara sjukskriven på deltid och samtidigt vara arbetslös på deltid vid ett och samma tillfälle)

3. Har vi fått med de viktigaste ändamålen när det gäller ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt?

Om nej, ange vilken/vilka ändamål som saknas alternativt borde utgå:

4. Är de förklaringar som framgår av vägledningen (bilaga 2) tillräckligt tydliga?

5. Respektive kommun registrerar uppgifter löpande under året för biståndsmottagarna. Bör de uppgifter kommunen sedan lämnar som underlag till den officiella statistiken vara uppdelade per månad eller bör uppgifterna sammanställas för respektive biståndsmottagare och avse ett helt år?

6. Hur ofta skulle det vara möjligt för kommunen att lämna in uppgifter till den officiella statistiken? En gång per år, varje kvartal eller månadsvis?

7. Vad uppskattar ni kostnaderna till för er kommun för att anpassa IT-systemet så att ni kan lämna efterfrågade uppgifter enligt förslaget?

<u>IT-system, tekniska lösningar</u>	{	Initialskede	_____
		Löpande	_____
		Framtida	_____
<u>Utbildning av personal</u>	{	Initialskede	_____
		Löpande	_____
		Framtida	_____
<u>Interna processer och rutiner</u>	{	Initialskede	_____
		Löpande	_____
		Framtida	_____

Förslag till vägledning för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd

Följande dokument är tänkt att utgöra en vägledning vid registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd, dvs. orsaker till behov av ekonomiskt bistånd respektive till vad ekonomiskt bistånd betalas ut. Socialstyrelsens förslag har i huvudsak utarbetats med utgångspunkt från tillämpningen av de bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453) som gäller den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd samt viktiga principer och utgångspunkter vid biståndsbedömning. (Se även allmänna råd SOSFS 2003:5 samt handboken ”Ekonomiskt bistånd – Stöd för rättstillämpning och handläggning”, Socialstyrelsen; 2003).

Förslaget till registrering av försörjningshinder och ändamål är tänkt att användas i ett elektroniskt system. Registreringen utförs *enbart* i de fall en *utbetalning* av ekonomiskt bistånd görs.

Försörjningshinder – individnivå

Registreringen av försörjningshinder ska göras på *individnivå* och avse de vuxna¹ i ett hushåll som beviljas ekonomiskt bistånd. Detta innebär registrering både av den som är registerledare och av medsökande (maka, make, sammanboende eller partner). Även yngre personer, fr.o.m. 16 års ålder, som utgör ett eget hushåll ska registreras.

Vid registrering av en person där två försörjningshinder kan vara aktuella, gör handläggaren en bedömning av vilket försörjningshinder som väger tyngst.

Notera att det **inte** ska göras någon registrering av en utrikes född person som deltar i ett introduktionsprogram. Skälet till detta är att försörjningshindret är givet på förhand för denna person. Detta förhållande gäller oavsett om personen får introduktionersättning eller ekonomiskt bistånd. I den officiella statistiken om ekonomiskt bistånd samlar Socialstyrelsen redan i dag in uppgifter om vilka personer som får introduktionersättning och kan därmed vid behov urskilja och redovisa denna grupp separat. Socialstyrelsen har även för avsikt att komplettera kommande insamlingar med uppgifter som gör det möjligt att urskilja samtliga personer som deltar i ett introduktionsprogram, dvs. även de som har ekonomiskt bistånd i stället för introduktionersättning.

Ändamål – hushållsnivå

Registreringen av ändamål görs på *hushållsnivå*. Skälet är att beräkningen av behov av försörjningsstöd baseras på hushållets samlade ekonomiska situation. Ett undantag är dock kostnader för ”Tandvård” respektive ”Hälso- och sjukvård”. I dessa fall anges om utbetalningen avser registerledaren och/eller medsökande i hushållet.

Huvudkategorier vid registrering av försörjningshinder

Flertalet huvudkategorier avser situationer som är vanligt förekommande inom ekonomiskt bistånd.

Huvudkategorierna vid registrering är:

- Arbetslös
- Sjukskriven med läkarintyg
- Sjuk- eller aktivitetsersättning
- För närvarande ej till arbetsmarknadens förfogande
- Föräldraledig
- Arbetstagare

¹ Hemmavarande gymnasieungdomar 18-20 år ska inte registreras.

- Vissa studerande
- Utan försörjningshinder

Huvudkategorierna kombineras exempelvis med ”otillräcklig ersättning” eller ”otillräcklig sjukpenning”, där ”otillräcklig” innebär att inkomsten ligger under nivån för försörjningsstödet.

Anvisningar för registrering av försörjningshinder

Arbetslös

Under denna huvudkategori registreras en person som är arbetslös, står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker arbete. Jämförbart med att stå till arbetsmarknadens förfogande är deltagande i t.ex. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, arbetsrehabiliterade åtgärder och arbetssökarverksamhet.

En person som har sommaruppehåll från studierna och aktivt har sökt feriearbete utan att ha fått något sådant, registreras också som ”Arbetslös”.

Personer som inte står till arbetsmarknadens förfogande, t.ex. på grund av missbruksproblem, registreras inte här (se huvudkategorin ”För närvarande ej till arbetsmarknadens förfogande”).

Sjukskriven med läkarintyg

Här registreras en person som är sjukskriven *med* läkarintyg. (Se även under huvudkategorin ”För närvarande ej till arbetsmarknadens förfogande”).

Sjuk- eller aktivitetsersättning

Under denna kategori registreras en person som har sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan.

För närvarande ej till arbetsmarknadens förfogande

Här registreras en person som för närvarande saknar arbetsförmåga och inte står till arbetsmarknadens förfogande. Det kan t.ex. vara en person som har sociala, missbruks- och/eller psykiska problem.

Notera att en person som är sjuk och har läkarintyg registreras under *sjukskriven med läkarintyg*. En person som har *sjuk- eller aktivitetsersättning* registreras under kategorin med motsvarande namn.

Föräldraledig

Här registreras en person som är föräldraledig och har otillräcklig inkomst av föräldrapenning eller väntar på föräldrapenning.

Arbetstagare

Under denna kategori registreras en person som ofrivilligt arbetar deltid och samtidigt söker heltidsarbete. Det kan också gälla en person som har heltidsarbete, men där hushållets samlade inkomst ligger under nivån för försörjningsstödet. Som exempel kan nämnas ett hushåll som beviljas ekonomiskt bistånd på grund av en stor försörjningsbörda, där den ena personen i hushållet är heltidsarbetande och den andra personen t.ex. är arbetslös. I det givna exemplet registreras parterna under olika försörjningshinder, den ena som arbetstagare, heltid och den andra under kategorin arbetslös.

Vissa studerande

En person som deltar i svenskundervisning, där undervisningen *inte* är en del av ett introduktionsprogram, registreras under denna kategori.

Här registreras även en person som deltar i grundläggande vuxenutbildning. Det kan röra sig om en person som, efter en individuell bedömning, beviljas ekonomiskt bistånd för att delta i sådan utbildning.

Utan försörjningshinder

Här registreras en person som får ekonomiskt bistånd trots att hushållet har en samlad inkomst som ligger i nivå med eller är strax över nivån på försörjningsstödet. Det kan t.ex. gälla vid behov av ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt. Det kan även vara fråga om en akut nödsituation som lett fram till behov av ekonomiskt bistånd.

Registrering av ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd

Indelningsgrunden för registrering av uppgifter om ändamål följer av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL), dvs. vad som där anges om förutsättningarna för rätt till försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt.

Registreringen görs på hushållsnivå och uppgifter om utbetalat belopp anges för försörjningsstödet samt i förekommande fall, för respektive post under livsföring i övrigt.

Specificering av posterna under ändamålskategorin ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt

Med begreppet ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt avses alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och som inte omfattas av försörjningsstödet.

Tandvård – Ekonomiskt bistånd som betalas ut till nödvändig tandvård, vilket även inkluderar förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning.

Hälso- och sjukvård – Ekonomiskt bistånd som betalas ut till skäliga kostnader för hälso- och sjukvård som är medicinskt påkallad.

Umgängesresor – Ekonomiskt bistånd som betalas ut till skäliga kostnader för att en förälder ska kunna umgås med sitt barn som bor på annan ort. Förutom resekostnader kan även andra kostnader som är nödvändiga för att umgänget ska kunna komma till stånd ingå i biståndet, t.ex. kostnader för logi, vilket i så fall också registreras under denna rubrik.

Rekreation – Ekonomiskt bistånd som betalas ut till rekreation, vilket t.ex. kan gälla barnfamiljer som under lång tid på grund av ekonomiska problem inte har kunnat få någon form av semester.

Begravningskostnader – Ekonomiskt bistånd som betalas ut till ett dödsbo p.g.a. att dödsboet helt eller delvis saknar tillgångar.

Skulder – Ekonomiskt bistånd som betalas ut till återbetalning av skulder. Det kan t.ex. gälla *skulder* för boendekostnader eller hushållsel.

(Eftersom boendekostnader och den enskildes faktiska kostnader för hushållsel hör till försörjningsstödet registreras de inte här.)

Övrigt – Utbetalning av ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt och som avser annat än de alternativ som anges ovan. Det kan t.ex. röra sig om kostnader för glasögon eller flyttkostnader.

För mer detaljerad information, se handboken ”Ekonomiskt bistånd – Stöd för rättstillämpning och handläggning”
(<http://www.socialstyrelsen.se/Publicerat/2003/1605/2003-101-2.htm>).

Område	Sidnummer
Riksnorm	39-44
Skäliga kostnader utanför riksnormen	45-56
Arbetslös	84-87
Begravningskostnader	72-74
Rekreation	71-72
Skulder	74-75
Studier	104-105, 108-109
Tandvård	64-65
Umgängesresor	69

Se även allmänna råd SOSFS 2003:5 (http://www.sos.se/sosfs/2003_5/2003_5.htm).

Registreringskod	Register- ledare	Med- sökande
Arbetslös		
Otillräcklig ersättning / A-, Alfa-kassa		
Väntar på ersättning / A-, Alfa-kassa		
Otillräcklig ersättning / Aktivitetsstöd		
Väntar på ersättning / Aktivitetsstöd		
Ingen ersättning		
Sjukskriven		
Otillräcklig sjukpenning		
Väntar på sjukpenning		
Ingen sjukpenning		
Sjuk- eller aktivitetsersättning		
Otillräcklig ersättning		
Väntar på ersättning		
För närvarande ej till arbetsmarknadens förfogande		
För definition, se vägledningsdokument.		
Föräldraledig		
Otillräcklig föräldrapenning		
Väntar på föräldrapenning		
Arbetstagare, ofrivillig deltid		
Otillräcklig inkomst		
Väntar på inkomst		
Arbetstagare, heltid		
Otillräcklig inkomst		
Väntar på inkomst		
Vissa studerande		
Svenskundervisning / Otillräckligt studiestöd		
Svenskundervisning / Väntar på studiestöd		
Svenskundervisning / Inget studiestöd		
Grundutbildning / Otillräckligt studiestöd		
Grundutbildning / Väntar på studiestöd		
Grundutbildning / Inget studiestöd		
Utan försörjningshinder		

Förslag på uppgifter för registrering av försörjningshinder och ändamål med utbetalat ekonomiskt bistånd

Socialstyrelsen har utarbetat ett förslag på uppgifter som ska registreras om försörjningshinder (orsaker till varför människor har ekonomiskt bistånd) och ändamål (till vad ekonomiskt bistånd betalas ut). Förslaget sänds härmed på remiss till ett urval av kommuner, där er kommun ingår. Som framgår bifogas även en vägledning som är tänkt att utgöra en hjälp vid registrering av uppgifter. Arbetet har bedrivits i kontakt med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Synpunkter har även inhämtats från en referensgrupp som består av ett antal kommuner samt SKL.

Bakgrunden till förslaget är att Socialstyrelsen år 2007 fick i uppgift av regeringen att redovisa vilka åtgärder myndigheten har gjort för att utveckla den officiella statistiken inom ekonomiskt bistånd så att de möjliggör en bättre och mer detaljerad orsaks- och ändamålsanalys samt insats- och resultatanalys inom socialtjänstens område.

Socialstyrelsen önskar få era synpunkter både på föreslagna uppgifter för registrering och på vägledningen senast den 7 mars 2008. De frågor vi önskar få svar på framgår av bilaga 2.

Efter en genomgång av inkomna synpunkter vidtar ett fortsatt arbete för att förbereda den utökade statistikinsamlingen med efterfrågade uppgifter. En förutsättning för att kunna samla in en del av dessa uppgifter är dock att det genomförs en regeländring i förordningen om den officiella statistiken, vilket är under beredning. Vår målsättning är att de nya uppgifterna ska kunna samlas in för första gången år 2010 och samordnas med den nuvarande insamlingen av officiell statistik om ekonomiskt bistånd. Den första insamlingen av uppgifter om försörjningshinder och ändamål kommer dock endast att avse uppgifter för det andra halvåret 2009, dvs. baseras på registrerade utbetalningar fr.o.m. den 1 juli 2009. Den första insamlingen kommer även att behandlas som en provinsamling, där inkomna uppgifter ses över och utgör grund för eventuella justeringar av frågeställningar. Resultatet från provinsamlingen kommer att sammanställas i form av en särskild promemoria. Från och med år 2011 görs reguljära insamlingar och uppgifterna kommer då att samordnas med den nuvarande officiella statistiken om ekonomiskt bistånd. Vi har ännu inte tagit ställning till hur ofta uppgifterna bör samlas in och redovisas och är därför tacksamma för era synpunkter i denna fråga (se bilaga 2).

Det förslag som nu skickas på remiss är ett led i ett långsiktigt arbete med att utveckla den officiella statistiken om ekonomiskt bistånd. I ett senare skede kommer Socialstyrelsen även att inleda ett arbete som syftar till att utforma ett system för att kunna följa vilka insatser kommunerna ger till personer som beviljats ekonomiskt bistånd.

Val av uppgifter angående försörjningshinder

Vid valet av vilka uppgifter som ska beskriva orsaker till behov av ekonomiskt bistånd har Socialstyrelsens utgångspunkt varit att de bör spegla faktorer som hindrar den enskilde från att trygga sin försörjning (försörjningshinder). En annan utgångspunkt har varit att det ska vara möjligt att följa hur förändringar inom t.ex. arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen påverkar utvecklingen av ekonomiskt bistånd. Personer med försörjningshinder i form av missbruks-, sociala och/eller psykiska problem är en annan viktig grupp att kunna identifiera och följa. Om ni saknar något försörjningshinder är vi tacksamma om ni anger detta i ert remissvar.

Registreringen av försörjningshinder ska göras på *individnivå* och avse de vuxna (18 år eller äldre) i ett hushåll som beviljas ekonomiskt bistånd.

En utrikes född person som deltar i ett introduktionsprogram registreras dock **inte**. Detta förhållande gäller oavsett om personen får introduktionsersättning eller ekonomiskt bistånd. Skälen till detta framgår av vägledningen i bilaga 3.

När registreringen av uppgifter inleds under 2009 är det viktigt att biståndsmottagarna blir registrerade på samma sätt i samtliga kommuner för att statistiken ska bli jämförbar mellan kommunerna och för att det ska vara möjligt att summera och redovisa ett resultat på riksnivå. Varje kommun kan självfallet, utifrån sina egna behov och syften, ta fram mer detaljerade uppgifter under respektive kategori.